

בדקת שאינך במינוס?! ❁

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון - לפי פשוטו של מקרא מדובר על המושלים בלעם ובעור, כפי שמפרש רש"י, שעל ידי פיהם הצליחו לתת כח לסיחון לכבוש את העיר חשבון. אמנם בדרך דרש חידשו חז"ל רמז גדול בעבודת המוסר ויראת ה', וכך אמרו בגמ' ב"ב דף עח: א"ר שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן מאי דכתיב "על כן יאמרו המושלים"? "המושלים" אלו המושלים ביצרים "בואו חשבון" בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה.

שואלים בעלי המוסר: הרי כדי לערוך חשבון כזה, די בפעם בתקופה, ומדוע אומרים המושלים בואו חשבון, שמשמע בכל הזמן? ובכלל יש להבין מה צורך יש בחשבון זה, הרי כל בר-דעת יודע שיש חשבון, ובכל זאת הרשעים עומדים ברשעותם ובתאוותיהם וחסר להם יראת ה'?

אלא, מלמדים אותנו רבותינו, כי כדי לנצח את היצר, צריך האדם לשמור בכל עת על עצמו ולדקדק במעשיו בכל זמן ועידן. ולא רק לדעת כמה שכר וכמה הפסד, אלא לבדוק את מעשיו היכן הוא נמצא כרגע - בריוח או בהפסד. ממש כמו אדם שיש לו חשבון בבנק, שאם יזניח את החשבון ולא יבדוק בכל פעם האם הוא במינוס או בפלוס, תוך זמן קצר יכול למצוא את עצמו טובע ברביות בסכומי עתק. כך הדבר בעבודת ה', צריך לדעת מה צריך לעשות ומה מיותר ונחשב לבזבז זמן.

מעשה ברבנו החפץ חיים, ששהה בעיר המלוכה "פטרבורג" עם גדולי הדור, כדי להשתדל למנוע גזירות על היהודים. קרה והחפץ חיים היה צריך בשעת לילה מאוחרת נייר כדי לרשום עליו דבר מה. מאחר והחנויות באותה שעה היו סגורות, ביקש מאחד האדמו"רים שהיו שם חתיכת נייר. האדמו"ר נענה בחפץ לב. רצה הח"ח לשלם לו דמי הנייר, אך הלה דחהו בחיך ולא רצה לקבל ממנו תשלום. מיד החפץ חיים השיב לו את גליון הנייר, ולא רצה ליטול מהנייר עד שניאות האדמו"ר לקבל תמורתו. השתומם האדמו"ר ואמר: "הרי ידוע לך רבי שלשתי פרוטות אין ערך של ממש...". השיב החפץ חיים "ודאי שיש ערך, שהרי משתי פרוטות של גזל, עלול להוצר חלילה מלאך חבלה רע ונורא, שיש בכוחו להחריב את כל פטרבורג". זהו "מחשב שכר עבירה כנגד הפסדה".

שיא תודני ❁

♦ סיים ארבעת אלפים פעם מסכתות ♦

בחלקה שליד קברו של האדמו"ר מבעלז זצ"ל במעלה הר המנוחות, נמצא קבר ככל הקברים, אך מי שיתקרב ויקרא את המלים החקוקות על המצבה, לבו ודאי יחסיר פעימה. על המצבה חקוקות המלים הבאות: "פ"נ הרה"ח ר' אליעזר יוסף בהרה"ח ר' יצחק הלוי לדברג זצ"ל. הרביץ תורה ברבים, למד וחזר בעל פה למעלה מארבעת אלפים פעם מסכתות ביצה וראש השנה. נלב"ע כ"ג סיון תשי"ד - ת.נ.צ.ב.ה. ובצוואתו כתב: אולי כדאי לחרות זאת על המצבה כדי שאולי גם הקורא יקבל עליו לעשות ככה".

עצה טובה

אם אתה מברך שהחיינו על פרי חדש, כדאי שתציין ביומנך תזכורת על כך, כי מצוי שמסתפקים אם כבר בירכו או לא. (הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל ❁

"כשאדם עושה מצוה נדמה לו כהר גבוה וכבד מונח על ראשו ועל כתפיו ואינו יכול לסבול אותו ומואס בו, ומשכח ממנו [היצר הרע] כי סוף אדם למות והולך לעולם הבא ששם אין שום תועלת מענייני העולם הזה כי אם מן התורה והמצוות. ("מגיד חדשות" ח"י עמ' שפ"ב).

וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש וגו' ויבואו בני ישראל וגו' ותמת שם מרים ותקבר שם" (י"ט וכו', כ"ב-א')

יש לפרש סמיכות פרשת טומאת מת לפרשת מיתת מקורבת מרים שבא לרמוז שאפי' לצדיקים אין להטמאות להם, כיון שהם מטמאים טומאת מת לכל הקרב אליהם, וכמ"ש הרמב"ם ור"ת והרא"ש ועוד הרבה פוסקים, וכ"מ בסוכה דף כ"ה ע"ב, דשם נאמר שאותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם ובאו לשאול ממשה רבינו על הקרבת הפסח, נושאי ארונו של יוסף הצדיק היו. ומי לנו גדול מיוסף הצדיק ע"ש. ועי' בשו"ת יחווה דעת ח"ד סי' נ"ח. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

ושני נעריו עמו (כ"ב, כ"ב)

פירש רש"י: מכאן לאדם חשוב היוצא לדרך, יוליך עמו שני אנשים לשמשו, וחוזרים ומשמישים זה את זה. ע"כ. ויש לשאול הרי בלעם רוחו גבוהה (עיין אבות פרק ה' משנה י"ט), ומה ראייה ממנו? ויש לומר אדרבא, כשנצרכים ללמוד איך להחשיב אדם חשוב, מסתכלים על הגויים הגאוותנים הגדולים, מה עולה בדעתם איך יהיה כבוד בשבילם, ומהם נלמד איך צריך לכבד אדם גדול וחשוב. (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

ויאמר בלעם לאתון וגו' לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך (כ"ב, כ"ט)

תימה, למה באמת לא הרגה במאמר פיו, והיה צריך לחרב בשביל להורגה. ונראה לי בס"ד שמכיון שראה שפתח ה' את פי האתון וניתן לה כח בפה, הרי שלא תועיל כאן החרב כי צריך לבא אליה גם כן בפה, ולהשתמש בפיו לא רצה, כי חפץ היה שכל הכח שיש לו בפיו יופנה אך ורק לישראל. ומה שאמר לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך, כוונתו שעוד מקודם שפתחת את פיך שאז היית שווה לשאר הבהמות, אז הייתי הורג אותך. והטעם שאכן לא לקח עמו חרב, כי לקח אומנותו של משה שכחו בפיו וכדפירש רש"י ז"ל. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נס גורר נס

ולכאורה מה הענין להזכיר כל הנסים בראיית כל אחד מהם? לפי האמור מובן, אילו היה נוהג בכפיות טובה ולא היה מודה להקב"ה על הנס הראשון, לא היה נעשה לו הנס השני, נמצא שהנס הראשון הביא את הנס השני, וכן השני הביא את השלישי, וכן כולם. ולכן כשיזדמן לפניו מקום הנס השני, צריך להזכיר ולהודות גם על הנס הראשון שהרי הוא היה הגורם לנס השני, וכשיראה את מקום הנס הראשון, צריך להודות אף על הנס השני להראות כוחו שהביא עמו גם את השני.

רגיל היה מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל לפרש מה שנאמר: "נתתה ליראיך נס להתנוסס" (תהלים ס, ו) - אם משמים עושים לך נס ואתה מודה עליו, שכרך יהיה שתקבל עוד נס - נס להתנוסס (עיין בראשית רבה נ"ה א').

כמה חשוב להודות לאדון הנפלאות על נסיו וחסדיו שבכל יום עמנו, ולו בגלל שכרה של ההודאה - שהמודה לה' - זוכה לעוד נסים. כמו שמובא בשם המדרש: "כל המודה בנס ואומר שירה, זוכה ועושים לו נס אחר" (ראה מדרש שוחר טוב מזמור ע').

רמז קולע לזה מצא הגאון רבי שמשון נחמני זצ"ל בספרו "זרע שמשון" (פרשת בשלח אות כ"ד) בפסוק "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" (תהלים קיח, א) - "הודו לה' כי טוב", ואז "כי לעולם חסדו", שעל ידי שנודה לה' בעת שיתן לנו את הטוב האחד, נזכה שיתמיד לנו הטוב לעולם ולנצח.

ולפי זה מבאר הלכה בהלכות ברכות: "מי שנעשה לו נסים הרבה, בהגיעו לאחד מכל המקומות שנעשה לו נס, צריך להזכיר כל שאר המקומות, ויכלול כולם בברכה אחת" (שלחן ערוך או"ח סי' רי"ח סעיף ה').

7. עיתוי - זמן וסבלנות הם הכרחיים להקשבה. חשוב לתת את הדעת לעיתוי השיחה בהתאם לפניות של המאזין להקשיב. כדאי לשאול את בן המשפחה: "אני רוצה לדבר, מתי זה נוח לך?".

8. משפטים חוסמים - אל תשמש במשפטים מטיפי מוסר, כמו: "הוא צודק, באמת לא נהגת עמו בהגינות", או במשפטי עצה: "היית צריכה לגשת אל המורה", או במשפטי האשמה וביקורת: "כך אתה עושה תמיד לאחרים, הגיע הזמן שיחזירו לך", או משפטי השפלה: "צדיק תמים... מכירים אותך", או משפטי תנחומים: "עזוב, ממילא מחר תשכח מזה". (ספר "לחיות את עצמנו").

9. משפטים פותחים - לעומת המשפטים הנ"ל, ישנם משפטים "פותחי דלתות" שעשויים לפתוח גם את הלבבות: "ספרי לי עוד", "האם הבנתי נכון ש...?", "מעניין אותי לשמוע איך זה קרה", "זה נשמע חשוב / מעניין / מרתק / מרגש". (ספר "לחיות את עצמנו").

10. השתתפות - חזור על דברים מרכזיים בשיחה בתגובות שמביעות השתתפות: "את מתוסכלת מאוד מכך ש...", "את אומרת שזה היה קשה מאוד...", "ודאי כעסת לשמוע את זה".

1. סימן שאלה - בפניה לבן הזוג, כדאי תמיד להציב סימני שאלה במקום סימני קריאה. לדוגמא, במקום: "תכניי לילדים ארוחת צהרים ואחר כך תצאי לקניות!", עדיף לשאול: "תוכלי להכין ארוחת צהרים לפני שאת יוצאת לקניות?". (ר' משה שרון הי"ו).

2. אני ולא אתה - בפניה לבן הזוג, כדאי לדבר ב"אני" ולא ב"אתה". לדוגמא: במקום "אתה לא מחליף את המנורה כבר שבועיים" - "אני כבר שבועיים צריכה שתחליף את המנורה". במקום "אתה צריך ללמוד יותר עם הילד" - "הייתי רוצה שתלמד יותר עם הילד". כך ננטרל את תחושת ההאשמה ואת הדחף המתגונן ונפתח את האוזן להקשבה.

3. בידוד - בטרם תעביר ביקורת, שאל את עצמך: "מה אני מבקש להשיג בביקורת זו? ריב מתמשך או תיקון הטעות?...?" - בדרך כלל, התשובה תהיה ברורה... (הרב זמיר כהן שליט"א בספרו "המדריך המלא לנישואין מאושרים").

4. ביטול ברוב - על כל ביקורת אחת, תן לפחות חמש מחמאות.

5. טוב להודות - אתה מעוניין לגרום שבן המשפחה יתרגל להודות על האמת? שבח אותו כאשר הוא מודה בטעותו, ותן לו תחושה שהוא יצא ברווח כאשר הוא הודה על כשלונו, וכמובן אל תנצל זאת כדי לומר לו "את / אתה רואה שצדקתי...". (הרב שמחה כהן זצ"ל).

6. רגילות - אמנם הודאה בטעות היא קשה

הוא - היה אומר + ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבי יהודה בר אילעאי - ראש המדברים בכל מקום

על הפסוק "ויאמר יהודה אל אחיו" וגו' (בראשית לז, כו), מובא במדרש רבה (פרשה פ"ד אות י"ז): א"ר יהודה בר אילאי בשבח יהודה הכתוב מדבר, בשלשה מקומות דיבר יהודה בפני אחיו ועשו אותו מלך עליהם וכו'. ע"ש. מרן שליט"א בחומש "בית נאמן" (בראשית שם) מוצא קשר מעניין בין תוכן הדברים לבעל הדברים התנא רבי יהודה בר אילעאי שהיה ראש המדברים בכל מקום במצות מלכות רומי (שבת ל"ג ע"ב), ורמז בדבריו על יהודה בן יעקב שהוא גם כן דיבר לפני כולם.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מִרְן רַה"י הַגָּאֹן רַבִּי מֵאִיר מֵאֲזוּז שְׁלִיט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: הילדים הקטנים (בגילאים 6-9) שואלים מדי פעם איך הגיעה ה' לעולם? מי ברא את ה' מי היה לפניו? אשמח לקבל תשובה המתאימה לאוזנם של ילדים בגילאים אלו.

תשובה: לענות להם כי השם הוא בורא ולא נברא. הוא קיים מאז ומתמיד. והראיה - שיש עולם. העולם משתנה ומתחלף והוא קיים לעולם.

שאלה: האם יש מקור וטעם למה שאומרים העולם שלא לישון בבגדים שאדם לבש במשך היום כחולצה ומכנסים. ואם ישן עמהם בלילה, יחליף אותם לפני התפלה?

תשובה: אין מקור לזה - רק מסברא שבגדים שישן בהם אין ראוי לעמוד בהם בפני המלך, וכעין מ"ש מרן (ס' צ"ח ס"ד) שיהיו לו בגדים מיוחדים לתפלה. ומה גם שעל פי רוב מלאים זיעה.

שאלה: האם עדיף לאדם להתפלל במקום שלומד למרות שהתפלה שם מהירה? **תשובה:** להתפלל לאט לאט עדיף.

שאלה: מובא בשער הכוונות להאר"י ז"ל בתחילתו, ענין קבלת אהבת ישראל קודם התפלה, האם ענין זה הוא אף קודם מנחה וערבית?

תשובה: רק בשחרית.

שאלה: בישוב שלנו מתקיים מנין של שחרית בכל יום, ומפאת קוצר הזמן עקב הזריחה המתאחרת בכל יום, הפועלים נחפזים לצאת למלאכתם לכל המאוחר בשעה שיש וחצי. שאלתי האם אפשר בשעת דחק כזו להתחיל תפלת שמונה עשרה כעשר דקות לפני הזריחה?

תשובה: אפשר לעשות תפלה עם קדושה בלא חזרה (כשיטת הרמב"ם) ולהקדים 6-7 דקות לפני הנץ (כמ"ד הנץ האסטרונומי).

שאלה: שמעתי שמה שנוהגים היום לומר "אסותא" בשורוק, טעות הוא, והנכון אסותא בקמ"ץ. האם אכן כך? **תשובה:** אסותא - רפואה לשון יחיד, אסותא - רפואות לשון רבים.

פסוק בזמנו - פסוק מהפרשה הדומה על הזמן בו נקראת הפרשה

בבאר היטב (או"ח סי' תק"ף) כתב וז"ל: כתב התניא ביום הששי פרשת חוקת נהגו היחידים להתענות שבאותו היום נשרפו עשרים קרונות מלאים ספרים בצרפת. ולא קבעו אותו בימי החודש, מפני שמתוך שאלת חלום נודע להם שיום הפרשה גורם גזירת התורה "זאת חקת התורה" מתרגמין "דא גזרת אורייתא". עכ"ל. ויש להוסיף שבפרשת חוקת גם נאמר "כי אש יצאה" (במדבר כא, כח).

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מוֹל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com